

ОСНОВИ WEB – РОЗРОБКИ

Практична робота 2.1

«Елементи мови гіпертекстової розмітки»

HTML (мова гіпертекстової розмітки) — це код, який використовується для структурування і відображення веб-сторінки та її контенту. Наприклад, контент може бути розбитий на параграфи (абзаци), містити список, зображення чи таблицю. Ця стаття має дати базове розуміння мови HTML та її призначення.

Що таке HTML?

HTML — це не мова програмування, це *мова розмітки*, яка каже вашому браузеру, як відобразити вміст веб-сторінки, яку ви переглядаєте. Вона може бути простою чи складною, залежно від бажання веб-дизайнера, який її створює. HTML складається з серії (**елементів**), які використовуються для вміщення, або "загортання" в них різних частин контенту, щоб вони відображались чи діяли в певний спосіб. Ці елементи за допомогою початкової і кінцевої (**тегів**) можуть зробити слово чи зображення посиланням на будь-яку іншу сторінку, можуть відобразити текст курсивом, збільшити чи зменшити шрифт тощо. Для прикладу, візьмемо такий контент:

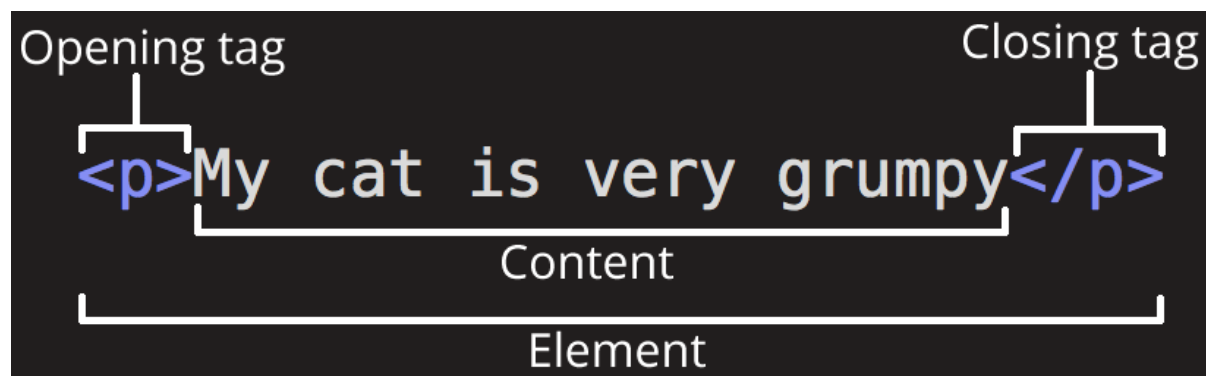
Мій кіт дуже сумний.

Якщо ми хочемо, щоб цей рядок був сам по собі, ми можемо вказати, що це параграф (абзац), додавши до нього відповідні теги:

```
<p>Мій кіт дуже сумний.</p>
```

Анатомія елемента HTML

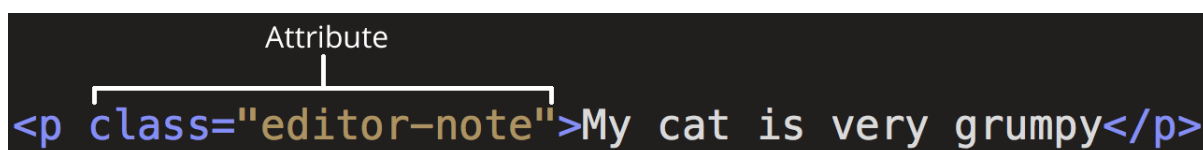
Погляньмо на елемент "параграф" детальніше.

Основні частини елемента такі:

1. **Початковий тег:** містить назву елемента (в даному випадку, p), загорнену в **кутові дужки**. Цей тег позначає початок елемента, або місце, де елемент починає діяти. У даному випадку — це місце, де починається параграф.
2. **Кінцевий тег:** такий самий тег, як і початковий, тільки тепер він містить скісну риску перед назвою елемента. Цей тег позначає місце закінчення елемента — у даному випадку, місце, де закінчується параграф. Одна з найпоширеніших помилок початківців — це забути поставити кінцевий тег, що може призвести до несподіваних результатів.
3. **Вміст:** вміст елемента, у даному випадку — просто текст.
4. **Елемент:** початковий тег плюс кінцевий тег плюс вміст між ними — дорівнює елементу.

Елементи також можуть мати атрибути, які виглядають так:


```
<p class="editor-note">My cat is very grumpy</p>
```

Атрибути містять додаткову інформацію про елемент, яка не відображається в самому контенті. У прикладі вище `class` це *ім'я* атрибута, а `editor-note` — це *значення* атрибута. Атрибут `class` дозволяє дати елементу певний ідентифікатор, який пізніше можна використати для того, щоб доступитися до цього елемента і змінити його стиль.

Атрибут завжди повинен мати:

1. Пробіл між ім'ям атрибута і назвою елемента (або попереднім атрибутом, якщо такий є).
2. Ім'я атрибута, за яким іде знак дорівнює.
3. Значення атрибута, загорнене в прямі лапки.

Вкладені елементи

Ви можете додати елемент всередину іншого елемента. Це називається **вкладенням**. Якщо ми хочемо наголосити, що наш кіт **дуже** сумний, ми можемо загорнути слово "дуже" в елемент `<strong>`, який означає, що слово особливо сильно наголошене:

```
<p>Мій кіт <strong>дуже</strong> сумний.</p>
```

Важливо пам'ятати правильне вкладення елементів: у прикладі вище ми спершу відкрили елемент `<p>`, а потім елемент `<strong>`, що означає, що першим ми маємо закрити внутрішній елемент `<strong>`, а потім зовнішній `<p>`. Приклад нижче неправильний:

```
<p>Мій кіт <strong>дуже сумний.</p></strong>
```

Елемент має закриватися або всередині, або ззовні іншого елемента. Якщо кінцевий тег зовнішнього елемента іде перед кінцевим тегом внутрішнього елемента, ваш браузер спробує здогадатися, що ви хотіли цим всім сказати, і результати цього можуть бути неочікуваними. Тому не робіть так!

Порожні елементи

Деякі елементи не містять жодного вмісту. Вони називаються **порожніми елементами**. Для прикладу візьмемо елемент `<img>`:

```

```

Цей елемент має два атрибути, при цьому не має кінцевого тегу і жодного внутрішнього вмісту. Елементу `image` не потрібно загортати контент, його мета — вставити зображення на певне місце на веб-сторінці.

Анатомія HTML-документу

Все зазначене вище є основами HTML-елементів, але окремо взяті елементи самі по собі мало на що здатні. Тепер ми поглянемо на те, як окремі елементи формують цілу веб-сторінку. Візьмемо для прикладу код з файлу `index.html` (який використовується в статті [Робота з файлами](#)):

```
<!DOCTYPE html>
<html>
  <head>
    <meta charset="utf-8">
    <title>Моя тестова сторінка</title>
  </head>
  <body>
    
  </body>
</html>
```

Тут ми маємо:

- `<!DOCTYPE html>` — тип документу. В сиву давнину, коли HTML був молодим (приблизно в 1991-92 роках), типи документів мали слугувати набором посилань на правила, яким HTML-сторінка мала слідувати, щоб вважатися правильним HTML (наприклад, автоматична перевірка помилок та інше). Однак, у наш час мало хто переймається типами документів, і вони є швидше історичним артефактом, який потрібно додавати, щоб все працювало правильно. Поки що це все, що вам потрібно знати про тип документу.
- `<html></html>` — елемент `<html>`. Цей елемент загортає весь контент на всій сторінці. Також його називають кореневим елементом (root element).
- `<head></head>` — елемент `<head>`. Цей елемент слугує контейнером для всієї інформації, яку ви хочете додати до своєї сторінки, але яка *не є власне контентом* сторінки, який будуть переглядати користувачі. Це, зокрема, [ключові слова](#), опис сторінки, який буде з'являтися в пошукових результатах, CSS для стилів контенту, набір символів (кодування) тощо.
- `<body></body>` — елемент `<body>`. Цей елемент містить *увесь контент*, який ви хочете показати користувачам, коли вони відвідують вашу сторінку: текст, зображення, відео, ігри, аудіо тощо.
- `<meta charset="utf-8">` — цей елемент визначає набір символів, які використовує сторінка. Зазвичай це UTF-8, який містить найбільше символів з більшості людських писемних мов. По суті, ваша сторінка зможе відобразити практично будь-який текстовий контент. Немає жодних причин пропускати цей елемент, він може допомогти уникнути певних проблем пізніше.

- `<title></title>` — елемент `<title>`. Цей елемент містить заголовок вашої сторінки, який буде відображатися у вкладці браузера при завантаженні сторінки. Також текст у цьому елементі буде відображатися в закладках, якщо додати сторінку до закладок.

Зображення

Повернемося до елементу `<img>`:

```

```

Як ми вже з'ясували раніше, цей елемент вставляє зображення на сторінку в тому місці, це воно має з'явитися. Це відбувається за допомогою атрибута `src` (source — джерело), який містить шлях до зображення.

Також ми додали атрибут `alt` (alternative). У цьому атрибуті потрібно вказувати альтернативний текст-опис зображення для тих випадків, коли користувачі не зможуть побачити картинку, наприклад, через те, що:

1. Мають порушення зору. Користувачі з порушенням зору часто використовують скрін-рідери, які читають описи зображень.
2. Щось пішло не так при завантаженні зображення. Спробуйте навмисно змінити шлях до зображення в атрибуті `src`, щоб він став неправильним. Якщо ви тепер перезавантажите сторінку, ви побачите, що на місці зображення буде текст:

My test image

Основним при створенні атрибута `alt` має бути описовість тексту. Цей атрибут має дати користувачу достатньо інформації, щоб скласти уявлення про те, що є на зображенні. У нашому випадку, текст "Моє тестове зображення" нікуди не годиться. Набагато кращий варіант для логотипу Firefox був би "Логотип Firefox: палаюча лисиця навколо Земної кулі."

Спробуйте придумати кращий альтернативний текст для свого зображення.

Примітка: дізнайтеся більше про доступність на сторінці [MDN's Accessibility](#).

Розмітка тексту

У цьому розділі ми розглянемо базові HTML-елементи, які використовуються для розмітки тексту.

Заголовки

Елементи "Heading" дозволяють вам вказати, що певні частини контенту вашої сторінки є заголовками або підзаголовками. Так само, як у книжці є назва книги, назви розділів і підзаголовки, у HTML-документі це також є. HTML має заголовки шістьох рівнів, <h1>–<h6>, хоча зазвичай використовуються перші 3-4.

```
<h1>Мій головний заголовок</h1>
<h2>Мій важливий заголовок</h2>
<h3>Мій підзаголовок</h3>
<h4>Мій менш важливий підзаголовок</h4>
```

Спробуйте додати підзаголовки до вашої HTML-сторінки перед елементом <img>.

Параграфи

Як пояснювалося вище, елемент <p> містить частину тексту, яка становить один абзац. Параграфи використовуються дуже часто, особливо при розмітці звичайного текстового контенту:

```
<p>Це один параграф.</p>
```

Додайте зразок тексту (він має бути готовий зі статті [Як виглядатиме ваш сайт?](#)) в один чи два параграфи і розмістіть їх прямо під елементом <img>.

Списки

Чимало контенту на веб-сторінках є списками, і в HTML є спеціальні елементи для них. Розмітка списків завжди має принаймні два елементи. Найпоширеніші типи списків - це нумерований і ненумерований списки:

1. **Ненумерований список** — це перелік, у якому порядок пунктів не суттєвий, наприклад, список покупок. Такий список загортається в елемент <ul>.
2. **Нумерований список** — це перелік, у якому порядок пунктів має значення, наприклад, рецепт приготування. Такий список загортається в елемент <ol>. Кожен пункт всередині списку загортається в свій окремий елемент <li> (list item).

Наприклад, якщо ми хочемо перетворити такий параграф у список:

```
<p>Mozilla – це глобальна спільнота технологів, мислителів і творців, які працюють разом...</p>
```

Ми можемо так змінити розмітку:

```
<p>Mozilla – це глобальна спільнота</p>
<ul>
  <li>технологів</li>
  <li>мислителів</li>
  <li>творців</li>
</ul>
```

```
<p>які працюють разом... </p>
```

Спробуйте додати нумерований чи нелінійний список до вашої сторінки.

Посилання

Посилання дуже важливі — це те, що робить мережу мережею! Щоб додати посилання, потрібно використовувати елемент `<a>` ("a" скорочено від "anchor" — якор). Щоб перетворити параграф на посилання, робіть так:

1. Виберіть текст. Ми вибрали "Mozilla Manifesto".
2. Загорніть цей текст в елемент `<a>`, отак:

```
<a>Mozilla Manifesto</a>
```

3. Додайте до елемента `<a>` атрибут `href`, отак:

```
<a href="">Mozilla Manifesto</a>
```

4. Додайте значення цьому атрибуту — адресу посилання:

```
<a href="https://www.mozilla.org/en-US/about/manifesto/">Mozilla Manifesto</a>
```

Не пропускайте частину `https://` чи `http://` на початку адреси, так званий *протокол*, інакше результати можуть бути неочікуваними. Після того, як елемент доданий, клікніть на посилання і переконайтеся, що вас відправило туди, куди ви хотіли.

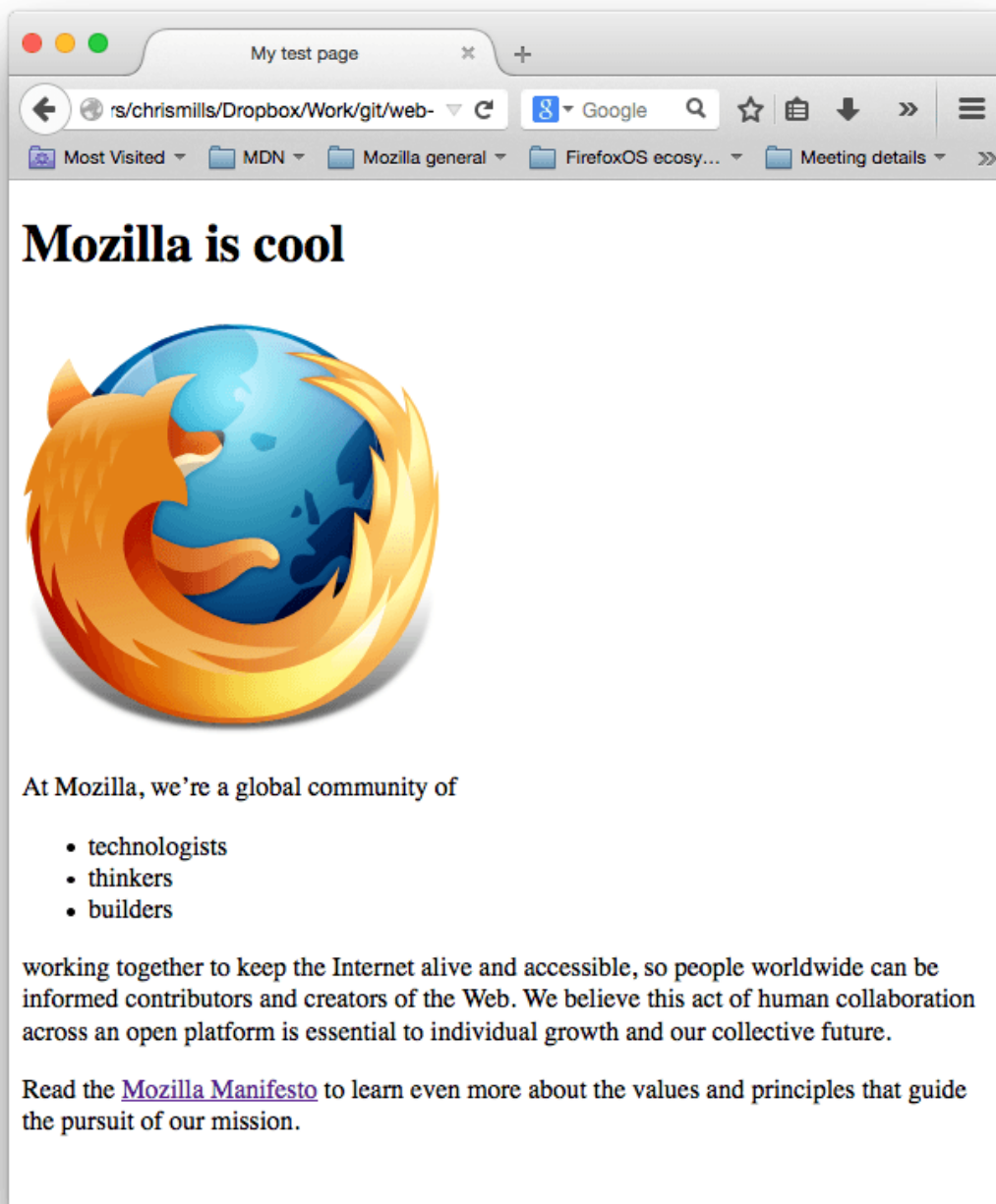
`href` може видаватися дивним ім'ям для атрибута, який складно запам'ятати. Він означає *hypertext reference* — гіпертекстове посилання.

Тепер додайте посилання до своєї сторінки.

Висновок

Якщо ви слідували інструкціям у цій статті, у вас мала вийти сторінка, яка виглядає приблизно так (також можна переглянути [тут](#)):

Якщо ви застрягли, ви завжди можете порівняти свій код із завершеним прикладом коду на [GitHub](#).
У цій статті ми розглянули тільки базові поняття HTML. Щоб дізнатися більше, зайдіть на сторінку [HTML Learning topic](#).